04.08.2013 г. / 07:12:18

Вяра

17.08 по еретическия, †04 август по православния календар - Св. седем отроци в Ефес: Максимилиан, Иамвлих, Мартиниан, Иоан, Дионисий, Ексакустодиан и Антонин. Св. преподобномъченица Евдокия. Св. мъченик Елевтерий Кувикуларий

В памет на седемте Свети отроци от Ефес († ок. 250 г., † ок. 446 г.)

Свети Ексакустодиан. Фрагмент от стара ромейска стенопис със седемте свети отроци от Ефес

В дните на нечестивия римски цар Деций (император 249-251 г., бел.ред.) Христовата църква била гонена, и много Христови раби - свещенослужители, църковнослужители и други верни, боейки се от безмилостния мъчител, били принудени да се крият кой където може. Когато, пламтейки от ненавист към християните, Деций дошъл от Картаген(1) в Ефес (2), преди всичко заповядал да се съберат жителите от околностите за принасяне жертви на идолите.

Заслепен в своята гордост, царят поставил идоли сред града и устроил жертвеници пред тях; на тях, по негова заповед, заедно с царя, трябвало да принасят жертви първо градските власти. При това всенародно празнично жертвоприношение земята се напоила с кръв и въздухът се изпълнил със смрад и дим: толкова много животни се заколвали и изгаряли. След два дни царят издал заповед да съберат всички християни и да ги заставят да принесат жертви на идолите. Започнали навсякъде да търсят християни: насила ги извеждали от домовете им и пещерите, събирали ги в обща тълпа и с безчестие ги отвеждали на площада, където се събирал народът, принасящ жертви.

Някои от Христовите последователи, които не притежавали душевна твърдост, боейки се от предстоящите мъки, отпадали от вярата и пред очите на всички се покланяли на идолите. Други християни, които виждали това или чували за такива постъпки на своите събратя по вяра, скърбели в душата си, оплаквайки отпадането им от Христа и изпадането им в идолопоклонство; а твърдите във вярата и крепки духом безстрашно отивали на мъки и умирайки от различните изтезания, мъжествено полагали душите си за своя Господ.

Измъчваните били толкова много, че кръвта, изтекла от нанесените им рани и раздробяването на костите им, се леела

по земята като вода, телата на мъчениците се хвърляли като смет край пътя или били окачвани в кръг на градските стени, а главите им забивали на колове пред градските врати; гарвани, ястреби и други хищни птици прилитали към стените и разкъсвали телата на загиналите за вярата. Тайните и укриващи се християни силно скърбели поради невъзможността да вземат и погребат телата на братята си, изяждани от птиците; издигайки ръце към небето, те с ридания се молели на Господа да избави Своята църква от тези мъчения.

По това време в Ефес живеели седем младежи; те били синове на уважавани градски началници и служели във войската. Имената им били: Максимилиан, Иамвлих, Мартиниан, Иоан, Дионисий, Ексакустодиан и Антонин. Те не били роднини по плът, но били свързани с връзките на духовното родство - с Христовата вяра и любов; заедно се молели и постели, съразпъвайки се с Христа чрез умъртвяване на плътта и строго спазване на целомъдрието. Виждайки постоянните притеснения и жестоките убийства на християните, те се съкрушавали в душата си и не можели да сдържат сълзите и въздишките си. Когато езичниците заедно с царя отишли да принасят жертви, светите отроци се отделили от тях; влизайки в християнската църква, те паднали на земята пред Господа и посипвайки главите си с пепел, възнасяли към Него молитви със сълзи. Подобни постъпки от тяхна страна не останали скрити от погледа на някои хора (по това време всеки наблюдавал приятеля си на кой бог се моли, и предавали на смърт брат брата, баща сина, син бащата; никой не скривал ближния си, ако забелязвал, че се моли на Христа). Те веднага отишли при царя и казали:

- Царю, жив да си во веки! Ти призоваваш християните отдалече, убеждавайки ги да принасят жертви, а в същото време намиращите се около тебе пренебрегват твоята царска

власт, не се вслушват в твоите заповеди и ги нарушават, придържайки се към християнската вяра.

Разгневеният цар попитал кои точно се противят на неговите заповеди. Доносниците казали:

- Максимилиан, синът на градския управител, и шестима други младежи, синове на знатни ефески граждани; всички те вече имат значителни военни чинове.

Царят веднага заповядал да ги хванат, да ги оковат във вериги и да ги доведат при него. Светите отроци скоро били доведени при царя с очи, още неизсъхнали от сълзите, и със следи от пепел по главите си. Като ги погледнал, мъчителят казал:

- Защо не дойдохте заедно с мене на празника в чест на боговете, на които се покланя цялата вселена? Идете сега и подобно на другите, принесете на боговете полагащата се жертва.

Свети Максимилиан отговорил:

- Ние изповядваме Единия Бог и небесен Цар, изпълнил небето и земята със Своята слава, и всеки час Му принасяме духовна жертва на вяра и молитва, а на вашите идоли, за да не оскверним душите си, няма да принесем жертви, състоящи се в изгарянето на животни, придружено от смрад и дим.

След такъв отговор царят заповядал да отнемат от младежите воинските им пояси - знак на заеманото от тях високо положение:

- Вие не сте достойни, - казал той, - да служите във войската на царя, защото не се подчинявате нито на него, нито на боговете.

Но, виждайки красотата и младостта им, царят се смилил над тях и казал:

- Би било безмилостно да ви предадем на мъки сега, когато сте толкова млади - затова, прекрасни юноши, ви давам време за размисъл, та вие, като се вразумите, да принесете жертва на боговете и така да запазите живота си.

След това той заповядал да снемат от тях веригите и да ги освободят до определеното време, а сам се отдалечил в друг град, възнамерявайки отново да се върне в Ефес.

А светите отроци, следвайки Христовото учение, използвали даденото им от царя време за вършене на добри дела: вземайки от дома на родителите си злато и сребро, те, и тайно, и открито, го раздавали на бедните. Наред с това се съветвали помежду си и казвали:

- Да се отдалечим за известно време от града, докато в него не се върне царят, да отидем в голямата пещера, намираща се в планината на изток от града, и там, пребивавайки в безмълвие, усърдно да се помолим на Господа да ни дари твърдост при предстоящото изповядване на Неговото свято име, за да можем безстрашно да се явим пред мъчителя, мъжествено да понесем страданията и да получим от нашия Владика Христа приготвения за верните раби неувяхващ венец на славата.

Като се уговорили така помежду си, те се отправили към източната планина, известна под името Охлон, вземайки със себе си толкова сребро, колкото било необходимо за купуване на храна за няколко дни. Идвайки в намиращата се в планината пещера, те прекарали в нея твърде продължително време, непрестанно славейки Бога и молейки се за спасението на душите си. Ходенето в града за купуване на най-необходимото било поръчано на свети Иамвлих, като на най-

млад от всички. Свети Иамвлих, твърде разумен младеж, отивайки в града, се преобличал в дрипи, за да не го познаят; част от взетите с него пари той отделял за раздаване на бедните, а с останалите купувал храна. При едно от тези посещения в града свети Иамвлих, скривайки името си, разпитвал скоро ли ще се върне царят и кога точно. След много време той, преоблечен като просяк, отново дошъл в града, сам видял шествието на завръщащия се от път цар и чул оповестената в града негова заповед: на другата сутрин всички градоначалници и военачалници да се приготвят за принасяне жертви на боговете - толкова ревностен езичник бил царят. Освен това Иамвлих чул, че царят заповядал да издирят и тях, пуснатите за известно време, та те, заедно с другите граждани, в негово присъствие да принесат жертви на идолите. Изплашеният Иамвлих взел малко хляб и побързал към братята си в пещерата; като стигнал там, им разказал всичко, което видял и чул, съобщил им и за това, че вече ги търсят за принасяне на жертви. Тези вести ги изпълнили със страх: падайки на земята с плач и стенания, те се молели на Бога, поверявайки себе си на Неговото покровителство и милосърдие. Като станали от молитва, свети Иамвлих приготвил трапеза, състояща се от неголямо количество донесен от него хляб; било вечер и слънцето вече залязвало; светите отроци седнали и се подкрепили с храна, очаквайки предстоящите мъчения. Като завършили оскъдната си вечеря, те беседвали помежду си, ободрявайки и насърчавайки се един други за мъжествено понасяне на страданията за Христа. По време на тази душеспасителна беседа започнало да им се доспива: очите им натежали от сърдечна печал.

Милостивият и човеколюбив Господ, винаги грижещ се за Своята църква и Своите верни раби, заповядал на седемте свети отроци да заспят дивен и необичаен сън, желаейки в бъдеще да покаже дивно чудо и да увери съмняващите се във възкресението на мъртвите.

Светците заспали смъртен сън: душите им се пазели в Божиите ръце, а телата им лежали нетленни и неизменени, като у спящите.

На сутринта царят заповядал да намерят седемте благородни младежи и след напразно търсене казал на велможите:

- Жал ми е за младежите, защото бяха от знатен род и се отличаваха с красота, мисля, че те, боейки се от нашия гняв, са избягали някъде и се укриват, макар че, по своето милосърдие, ние сме готови да пощадим тези, които, след като се покаят, отново се обръщат към боговете.

На това велможите отговорили:

- Не скърби, царю, за тези младежи, противящи се на тебе и на боговете: ние чухме, че те не само не са се покаяли, но са станали още по-зли хулители на боговете; раздавайки на градските просяци множество злато и сребро, те безследно изчезнали. Ако позволиш, мога да извикам родителите им и с изтезания да ги заставим да ни открият къде се намират синовете им.

Царят заповядал незабавно да извикат родителите на светите отроци и им казал:

- Кажете, без да скривате, къде са вашите синове, опозорили царството ми? Вместо тях ще заповядам да погубят вас; защото вие сте им дали злато и сребро и сте ги изпратили някъде, за да не се явят пред лицето ни.

Родителите отговорили:

- Към твоето милосърдие прибягваме, царю! Изслушай ни и не се гневи: ние не замисляме козни против твоето царство, никога не сме нарушавали твоите заповеди и постоянно

принасяме жертва на боговете - защо ни заплашваш със смърт? Ако синовете ни са се развратили, то ние не сме ги научили на това, не сме им давали злато и сребро; те сами тайно са го взели и раздавайки го на бедните, са избягали и са се скрили, според достигналите до нас слухове, в голямата пещера в планината Охлон. Вече минаха много дни, а те не се връщат: не знаем, живи ли са там, или не.

Царят изслушал родителите и ги освободил, а след това заповядал да затрупат входа на пещерата с камъни, казвайки:

- След като те не са се покаяли, не са се обърнали към боговете и не са се явили при мен, нека отсега никога повече да не видят човешко лице и да умрат от глад и жажда в затрупаната с камъни пещера.

Царят и жителите на Ефес мислели, че младежите са още живи, не знаейки, че те вече са отишли при Господа. По това време, когато затваряли входа към пещерата, двама царски придворни Теодор и Руфин, тайни християни, описали на две оловни дъсчици страданията на седемте свети отроци, съобщили и имената им, след това сложили тези дъсчици в медно сандъче и го поставили между камъните, сложени на входа на пещерата: ако, мислели те, Господ посети Своите раби преди Своето славно пришествие, и пещерата някога бъде отворена и телата на светците бъдат намерени, тогава, според нашето описание, ще узнаят имената и делата им и ще разберат, че тези тела са на мъченици, умрели в заградената пещера за изповядването на Христа. Така входът на пещерата бил затрупан, при което на него бил закачен печат.

Скоро след това умрял нечестивият цар Деций. След него имало и много други нечестиви царе, които също гонели църквата Божия, докато с Константин Велики не настъпило времето на християнските царе.

В дните на благочестивия цар Теодосий Младши (Теодосий II - император 408-450 г.), когато вече било минало много време от смъртта на Константин Велики, се появили еретици, отричащи възкресението на мъртвите, въпреки че Господ Иисус Христос предал на Своята Църква ясно учение, унищожаващо всяко съмнение. Но мнозина се усъмнили, и не само миряни, но даже и някои епископи станали последователи на тази ерес. От страна на отклонилите се в ерес велможи и епископи - от последните особено се отличавал Егинският епископ Теодор - възникнало силно гонение срещу православните. Едни от еретиците казвали, че след смъртта хората не могат да се надяват на въздаяние, защото се унищожава не само тялото, но и душата, други твърдели, че нашите души ще получат своето въздаяние, само телата ще изтлеят и погинат.

- Как могат - казвали те - да възкръснат тези тела след толкова хилядолетия, когато и прахът им вече няма да го има?

Така мъдрували еретиците, забравяйки в своето нечестие Христовите слова в Евангелието: *“мъртвите ще чуят гласа на Сина Божий и, като чуят, ще оживеят“* (Иоан 5:25), забравяйки и написаното от пророк Даниил: *“и много от спещите в земния прах ще се събудят - едни за вечен живот, други за вечен укор и посрама“* (Дан. 12:2) - и от пророк Иезекиил, говорещ от лицето Божие: *“ето, Аз ще отворя гробовете ви и ще ви изведа, народе Мой, из гробовете ви“* (Иез. 37:12). Не помнейки това учение на свещеното Писание, еретиците предвизвиквали големи смутове в църквата Божия. Те причинявали голяма скръб на цар Теодосий и той усърдно, в пост и със сълзи се молел на Бога: Той, Творецът на всичко, да избави Своята църква от пагубната ерес. Милостивият Господ, Който не иска никой да погине, заблуждавайки се в истините на вярата, чул молитвата на царя, стенанията и сълзите на много верни и явно открил

тайната на очакваното възкресение на мъртвите във вечния живот. По действието на Божия промисъл се случило следното.

Един мъж на име Адолий, владетел на планината Охлон, където в заградената пещера пребивавали спящите отроци, имайки свободно място на планината, поискал да направи там ограда за овцете. При построяването й слугите вземали камъните, с които бил затрупан входът на пещерата; без изобщо да предполага, че в планината има пещера, те мислели, че камъните представляват естествена част от планината. Като изкъртвали камъните и ги отнасяли на мястото за работа, те направили отвор на изхода на пещерата, през който спокойно можело да мине човек. В това време нашият Господ Иисус Христос, Владиката на живота и смъртта, възкресил някога четиридневния Лазар (Иоан. 11:39, 43-44), възкресил и спящите вече много години (около двеста години, бел.ред.) седем свети отроци: по Неговата Божествена заповед светите мъченици възкръснали, като че се събудили от сън. Като станали, те първо възнесли утринно славословие на Господа, след което, по обичая си, се поздравили един други. Струвало им се, че са се събудили от обикновен нощен сън, защото нищо не им говорело за пробуждане от смърт: дрехите върху тях били съвсем здрави, външният им вид не бил с нищо променен - както преди, те цъфтели от здраве и красота; всичко неволно навеждало светите отроци на мисълта, че те вчера са заспали, а сега, на сутринта, са се събудили. Като заговорили помежду си, те с печал си спомнили за гонението на християните и за това, че трябва да отидат в града по заповед на царя, наредил да се принасят жертви на идолите; те били уверени, че Деций ги търси за мъчения. Обръщайки се към свети Иамвлих, те го молели отново да разкаже какво е чул в града. Свети Иамвлих отговорил:

- Каквото ви казах вчера, ще ви кажа и днес: царят

заповядал на днешния ден всички граждани да бъдат готови за жертвоприношение, наредил заедно с това да търсят и нас, та и ние, заедно с всички, да се поклоним на идолите пред очите му, а ако не направим това, ще ни предаде на мъки.

Тогава свети Максимилиан казал, обръщайки се към всички:

- Братя, да излезем и да се явим без страх пред Деций: дълго ли ще седим тук подобно на малодушните? Да излезем и без страх пред земния цар да изповядаме небесния Цар, истинния Бог, нашия Господ Иисус Христос, и за славата на Неговото име да пролеем кръвта си, да положим душите си, без да се боим от мъчителя и от смъртните мъки: те не могат да ни лишат от вечен живот, който очакваме според вярата си в Иисуса Христа. А ти, брате Иамвлих, се погрижи за приготвянето на храна за нас в обичайното време, вземи един сребърник и иди в града, купи хляб по-голямо количество от вчера - ти вчера донесе малко и сега сме гладни; узнай какво е заповядал за нас Деций и се върни по-скоро, та като се подкрепим с храна, да можем по своя воля да излезем оттук и сами да се предадем на мъчения.

Свети Иамвлих взел сребърника и се отправил към града; било много рано и едва било започнало да се съмва.

Излизайки от пещерата, свети Иамвлих за свое удивление видял камъни; какво значи това, помислил си той, кога са сложени тук? Вчера ги нямаше. Слизайки от планината, вървял със страх, боейки се да влезе в града, където можело да го познаят и отведат при царя. Като се приближил до градските врати, свети Иамвлих с голямо изумление забелязал върху тях честния Кръст, прекрасна художествена изработка. И навсякъде, накъдето обръщал погледа си, със същото изумление виждал изображението на честния Кръст, поставено на стената; той обходил всички врати и навсякъде видял свети Кръстове. От недоумение свети Иамвлих едва не

обезумял. Връщайки се при първите врати, той си помислил: какво значи това? Вчера никъде нямаше изображения на честния Кръст освен тези, които тайно се пазеха у верните, а сега те открито са поставени на вратите и стените на града, наистина ли ги виждам, или само ми се струва? Не сънувам ли? Като се ободрил, той влязъл в града. След като повървял малко, свети Иамвлих чул, че мнозина се кълнат в Христовото име. Той изпаднал в ужас, размишлявайки: вчера никой не смееше открито да произнесе Христовото име, а сега го чувам от много уста; изглежда това не е Ефес, а някой друг град, при това и сградите са други, и хората са облечени по съвсем друг начин. Продължавайки пътя си, той попитал един човек:

- Как се нарича този град?

- Ефес - отговорил той.

Свети Иамвлих не повярвал и продължил да си мисли: със сигурност съм попаднал в някой друг град, трябва по-скоро да купя хляб и да изляза от града, за да не се загубя окончателно. Като се приближил до един продавач на хляб, той извадил сребърника и му го дал за хляба, и се спрял, очаквайки покупката и рестото. Сребърникът бил много голям и върху него имало надпис и образи на древните царе. Продавачът взел сребърника и го показал на друг, той го подал на трети, а той - на четвърти, приближили се и други, които били наоколо; гледайки сребърника, всички се чудели на древността му и оглеждайки свети Иамвлих, си шепнели един на други:

Навярно този младеж е намерил някакво съкровище, скрито в дълбока древност.

А свети Иамвлих, като забелязал, че си шепнат, се

изплашил, мислейки, че са го познали и се наговарят да го хванат и отведат при цар Деций.

- Моля ви - казал им той, - вземете си сребърника, не искам ресто от него.

Но стоящите наоколо хванали свети Иамвлих, задържали го и казали:

- Открий ни откъде си и по какъв начин си намерил това съкровище от времето на древните царе, отдели ни част от него, и ние няма да кажем за тебе, а ако не се съгласиш да го поделиш с нас, ще те предадем на съдията.

Като чул това, свети Иамвлих се удивил и недоумявайки, мълчал.

Те продължили:

- Не можеш вече да скриеш това съкровище, по-добре доброволно кажи къде е то, докато не те принудят към това изтезанията.

Свети Иамвлих не знаел какво да им каже и мълчал като няма. Тогава мъжете снели пояса му и като го надянали на шията му, го държали на търговския площад; сред народа се разнесъл слух, че е хванат някакъв младеж, намерил съкровище. Свети Иамвлих бил обграден от голяма тълпа; всички го гледали в лицето и казвали: той не е тукашен, никога преди не сме го виждали. А свети Иамвлих, макар и да искал да каже, че не е намерил никакво съкровище, от силното изумление не можел да промълви нито дума; той гледал към тълпата, опитвайки се да открие някого от домашните си - баща, майка или слуга. Като не намерил и не познал никого, той се удивил още повече: вчера всички го познавали, като син на знатен човек, а днес не само никой не го познава, но и сам не намира никого от познатите си.

Разпространилият се из града слух за залавянето на свети Иамвлих стигнал до градоначалника и до епископ Стефан*: по Божия воля в този момент те били заедно и беседвали помежду си; и двамата заповядали да доведат при тях младежа, заловен със сребърниците.

* Според други, по-достоверни известия, описваното събитие станало при предшественика на Стефан свети Мемнон, чиято памет се чества на 16 декември. Бел.ред.

По пътя свети Иамвлих мислел, че го водят при цар Деций и още по-внимателно се вглеждал в народа, надявайки се да види някого от познатите си, но всичките му очаквания били напразни. Когато го довели при градоначалника и епископа, те взели сребърника и разглеждайки го, се удивлявали, тъй като той се отнасял към времето на много древните царе. След това градоначалникът попитал свети Иамвлих:

- Къде си намерил това съкровище? Разбира се, ти от него си взел този сребърник.

- Не зная за никакво съкровище - отговорил свети Иамвлих, - зная само, че го взех от родителите си и той с нищо не се отличава от обикновените сребърници, употребявани в този град. Удивлявам се и недоумявам какво става с мене.

- Откъде си? - попитал градоначалникът.

Светецът отговорил:

- Мисля, че съм от този град.

На това градоначалникът казал:

- Чий син си? Има ли тук някой от тези, които те познават? Тогава нека дойде и засвидетелства правотата на думите ти и ще те пуснем.

Свети Иамвлих назовал по име баща си, майка си, дядо си, братята си и другите си родственици, но никой не ги познавал.

- Ти ни лъжеш - възразил градоначалникът: назоваваш някакви странни и необичайни имена, каквито никога не сме чували.

Светият отрок мълчал в недоумение, навел глава, а едни от присъстващите казвали:

- Той е юродив.

- Не е, но се преструва на такъв, за да избегне бедата - отговаряли други.

Градоначалникът започнал гневно да заплашва свети Иамвлих:

- Как можем да ти повярваме, когато ти казваш, че си взел този сребърник от парите, употребявани от родителите ти? На него има образ и надпис на древния цар Деций, от чиято смърт са минали вече много години, и сребърникът съвсем не прилича на тези, които са в обращение сега. Нима родителите ти са толкова стари, че помнят цар Деций и имат негови сребърници? Ти си още млад, нямаш тридесет години, и искаш с коварството си да излъжеш ефеските мъдреци и старци. Ще те хвърля в тъмница, ще те подложа на наказания и няма да те пусна дотогава, докато не кажеш истината и не ни откриеш къде е намереното от тебе съкровище.

Докато градоначалникът говорел, свети Иамвлих, от една страна, се изплашил от заплахите му, а, от друга, се удивил от думите, че Деций е живял в древността; той паднал на колене и казал:

- Моля ви, господари мои, отговорете ми на това, което ще ви попитам, а аз сам ще ви разкажа всичко без принуждаване:

цар Деций в този град ли е, жив ли е, или не?

Епископът му отговорил:

- В днешно време, сине мой, в тази страна няма цар на име Деций, в предишните години, в древни времена, действително е имало такъв цар; сега царува благочестивият Теодосий.

Тогава свети Иамвлих казал:

- Моля ви да дойдете с мене и аз ще ви покажа моите приятели в пещерата в планината Охлон, от които ще се убедите в справедливостта на казаното от мене. Ние наистина избягахме от Деций преди няколко дни и вчера видях, когато той влизаше в Ефес, а сега не зная Ефес ли е това, или някой друг град.

Епископът, размишлявайки в себе си, си казвал:

- Бог иска чрез този младеж да открие някаква тайна. Да идем с него - обърнал се той към градоначалника - и да видим: нещо чудно предстои да се случи.

Епископът и градоначалникът станали и тръгнали заедно с младежа, с тях дошли и всички градски власти и множество народ. Когато шествието стигнало до пещерата, свети Иамвлих пръв влязъл в нея, а епископът, следвайки го заедно с останалите, намерил до входа на пещерата, между два камъка, медно сандъче с два сребърни печата; като отворил сандъчето пред всички, епископът и градоначалникът намерили в него две оловни дъсчици, на които било написано, че седемте свети отроци - Максимилиан, син на градския началник, Иамвлих, Мартиниан, Иоан, Дионисий, Ексакустодиан и Антонин, са избягали от цар Деций и са се скрили в тази пещера; по заповед на Деций входът на пещерата бил затрупан с камъни и светите отроци умрели в нея с мъченическа смърт за Христа. След като прочели това, всички се изумили и с висок глас

прославяли Бога.

Влизайки в пещерата, те намерили светите отроци; лицата им изразявали радост и сияели със светлината на Божията благодат; епископът, градоначалникът и народът паднали в нозете на светите отроци, въздавайки хвала на Бога, удостоил ги да видят такова славно чудо. Светите отроци им разказали всичко за себе си и за Деций - какво гонение срещу християните имало по негово време. Епископът и градоначалникът веднага изпратили писмо до благоверния цар Теодосий, молейки го да изпрати честни мъже, за да видят чудото, явено от Господа при неговото царуване:

- Защото - пишели те - Господ чрез възкресението на телата на светите отроци показа образа на бъдещото всеобщо възкресение не само на душите, но и на телата.

Като получил известието, цар Теодосий бил обзет от голяма радост и веднага, придружен от велможи и множество народ, побързал да отиде в Ефес, където бил посрещнат тържествено, както подобавало на високото му положение. Епископът, градоначалникът и другите градски власти повели царя към пещерата. Когато Теодосий влязъл в пещерата, видял светите отроци подобни на ангели, паднал в нозете им, а те протегнали ръце и го вдигнали от земята. Като станал, царят с любов прегърнал светите отроци и целувайки ги, не могъл да сдържи сълзите си, после, седнал срещу тях на земята, той с умиление ги гледал и славел Бога:

- Господари мои - казвал той, - във ваше лице аз виждам Самия Цар и мой Владика Христос, възкресил някога Лазаря от гроба: сега Той възкреси и вас със Своето всесилно слово, за да възвести явно на всички нас за бъдещото възкресение на мъртвите, когато намиращите се в гроба ще чуят гласа на Сина Божий, ще оживеят и ще излязат от тях нетленни.

Свети Максимилиан казал на царя:

- Отсега нататък, заради твърдостта на вярата ти, твоето царство ще бъде несъкрушимо, и Иисус Христос, Син на Живия Бог (Мат. 16:16), ще го запази в Своето свето име от всяко зло; вярвай, че заради тебе Господ ни възкреси преди деня на всеобщото възкресение.

По време на продължителната беседа светите отроци казали на царя и много други душеспасителни истини, а царят, заедно с епископа, велможите и народа, ги слушал с голяма радост. (Гръцкият описател на църковните събития Никифор Калист добавя, че царят в продължение на една седмица споделял трапезата с тях и им служел.) След тези беседи светите отроци пред очите на всички, наслаждаващи се на съзерцанието им, отново склонили главите си на земята и заспали, по Божия воля, смъртен сън. Много плакал над тях царят и всички присъстващи не могли да сдържат сълзите си*.

* Тази чудесна история има много силни, неопровержими доказателства за своята достоверност: съвременникът - описател на тези събития, свети Иоан Колов († ок. 422 г. или в първата половина на V в.) говори за това събитие в житието на Паисий Велики ; Сирийският писател, православният епископ Саругенски (в Месопотамия) Иаков е оставил описание на това събитие; в превод то било известно на Григорий Турски († 594 г.). И до ден-днешен пещерата на светите отроци се показва в Ефес в ребрата на планина Прион. Последните сведения за мощите им се отнасят към XII век, когато ги е видял руският поклонник по светите места игумен Даниил. По-нататъшната съдба на честните мощи не е известна. Бел.ред.

Царят заповядал да приготвят седем гробници от сребро и злато, за да положат в тях телата на светите отроци. Но същата нощ те се явили на царя и му казали да не ги докосва, но да ги остави да почиват на земята, както и преди. На мястото на успението на светите отроци се събрал сонм светители, които, устройвайки светъл празник, достойно почели светите мъченици. Царят раздал щедра милостиня на бедните и просяците в тази страна, пуснал на свобода намиращите се в тъмница, след което с радост се върнал в Цариград, славейки Христа, нашия Бог, на Когото и от нас грешните да бъде чест и слава, с Отца и Светия Дух, сега и винаги и во веки веков. Амин.

1 Картаген - град на Северния бряг на Африка, дал името си на основаната от него велика западнофиникийска държава, която дълго време била съперник на Рим, докато в 146 г. (пр. Р. Хр.) не станала негова провинция. Началото на евангелската проповед тук се свързва с името на Епенет (Рим. 16:5), но като първи епископ се споменава Оптат (202 г.); негови приемници били митрополитите на Северозападна Африка; най-изтъкнати епископи на Картагенската Църква, оказали силно влияние върху християнската литература, се явяват Тертулиан, Киприан и Августин. В Картаген ставали много поместни събори, свикани във връзка с нуждите на Църквата. Бел.ред.

2 Ефес - главният град на Икония в Мала Азия, близо до устието на Каистра, средоточие на цялата търговия на Предна Азия в древността. Свети апостол Павел, в края на второто си мисионерско пътешествие пребивавал тук не много време (Деян. 18:19-26), а при третото си пътешествие прекарал тук повече от две години (Деян. 19), разпространявайки християнството. Апостол Павел написал послание от Рим до Ефеската Църква, предадено от Тихик. В Ефес дълго живял и свети апостол Иоан преди и

след изгнанието си на остров Патмос; преданието разказва, че любимият ученик на Господа завършил живота си тук. Първи апостол на Ефес бил свети Тимотей, поставен от апостол Павел. По-късно епископите на Ефес получили патриаршески права. В историята на Църквата Ефес е забележителен като място на III Вселенски събор (431 г.), без да се смятат няколкото поместни. Бел.ред.

Тропарь, глас 4:

Велия веры чудесе, в пещере яко в чертозе царском, святии седмь отроцы пребыша, и умроша без тли: и по мнозех временех восташа яко от сна, во уверение воскресения всех человеков. Тех молитвами, Христе Боже, помилуй нас.

(Велико чудо на вярата, светите седем отроци пребиваваха в пещерата като в царски чертог и умряха без тление; след много време станаха като от сън в уверение на възкресението за всички човеци: по техните молитви, Христе Боже, помилуй нас.)

Кондак, глас 4:

Мира сущая тленная презревше, и нетленныя дары приемши, умерше кроме тления пребыша: темже востают по многих летех, все погребше лютых неверие: яже во хвалении днесь вернии восхваляюще, Христа воспоим.

(Презрели тленния свят и приели нетленни дарове, пребиваваха мъртви без тление; след много години станаха, за да погребат неверието на всички ожесточени: като ги възхваляме днес, верни, с похвала да възпеем Христа.)

На този ден се чества пеметта на преподобномъченица Евдокия, пострадала в Персия при Сапор, около 362-364 г.

На този ден се чества и паметта на светия мъченик Елевтерий, служил като постелник (кувикуларий) при двора на Максимиан и по негова заповед посечен с меч за Христа.

В памет на света мъченица Ия (Евдокия) († 362-364 гг.)

Света мъченица Евдокия (Ия). Фрагмент от стара стенопис. Киев

Света мъченица Ия била родом от град Визад и заедно с 9000 християни била взета в плен от персийския цар Сапор. За изповядването на Христа тя била изправена на съд пред началника на влъхвите, който започнал да я принуждава да се отрече от Христа. Но света Ия не склонила пред увещанията му и останала твърда в истинската вяра. Заради това била хвърлена в тъмница и цяла година измъчвана с глад. После я извели и започнали безмилостно да я бият с пръчки, а след това отново я хвърлили в тъмницата, където останала петнадесет години. След това я извели отново, вързали с въжета коленете, бедрата и ръцете така здраво, че костите се счупили. Били я с ремъци от сурова кожа по слабините и

утробата и накрая отсекли главата.

В памет на свети мъченик Елевтерий Кувикуларий

(† ок. 305-311 гг.)

Свети мъченик Елевтерий Кувикуларий. Стар графичен фрагмент от Русия

Свети Елевтерий Кувикуларий бил родом от Византия и украсил живота си с цветята на благочестието. Той бил възпитан при царския двор и скоро достигнал почетно положение. Превъзхождал всички по богатство и слава, но въпреки това не се увличал от земната суета. Помнейки за нетленното и вечното, всичко земно приемайки за нищо,

Елевтерий можел да каже с думите на псалома: “един ден в Твоите двори е по-добър от хиляда дни. Желая по-добре да бъда при прага на Божия дом, отколкото да живея в шатрите на нечестието”. Той обръщал вътрешния си взор към Бога, ежедневно се упражнявал в пеенето на свещени песни и осиявал живота си с всички добродетели. Но врагът - съблазнител на душите, не понесъл това и внушил на един роб да наклевети блажения пред царя.

Робът се явил пред властника и донесъл:

- Моят господар прие кръщение, направи църква и като вярва в Разпнатия, хули царските укази. Той притежава много свещени изображения, извършва служби на християнския Бог и с пост, сълзи и земни поклони изнурява тялото си.

Царят изслушал доноса на роба, разгневил се и повикал Елевтерий. Но когато светият се явил, скрил злобата си и започнал мирна беседа с него:

- Елевтерий! Как стана така, че се отдалечи от нас и ни остави? Защо пренебрегваш любовта ни към придворните въобще и дори собственото ми внимание към тебе?

Светецът отговорил:

- Царю! Така ме карат да постъпвам различни недъзи на тялото ми.

Царят казал:

- Защо се наслаждаваш сам в имението си от чистия въздух? Не може ли да те посетим и да се насладим заедно с тебе на благата на селския живот?

Блаженият не обърнал особено внимание на тези думи и не им придал значение. Привечер той заминал за любимото си имение и както обикновено, се затворил в една стая и се

предал на богомислие. Когато заспал, насън видял дълбока пропаст, в която слязъл, а в нея прекрасна църква. Обзет от трепет от това видение, на сутринта той отишъл при царя, който отново започнал да го прелъстява с ласкави слова и да се опитва да поколебае вярата му в Христа. Но напразно хабил думите си и безсилен да убеди светеца, заповядал да отсекат главата му, а тялото да хвърлят на кучетата и птиците. Така блаженият Елевтерий предал духа си на Бога. Захвърленото му тяло взел един християнски свещеник, помазал го с елей и го прикадил с тамян, а после го погребал на едно честно място.

buditeli.info © 2017